

EKOLOGIK MUAMMOLAR IQLIM O'ZGARISHI MISOLIDA

Akmalova Mashhura Ikrom qizi
31 -maktab biologiya fan o'qituvchisi
akmalovamashhura9498@gmail.com

Annotatsiya: Iqlim o'zgarishi hozirgi kunda eng dolzarb ekologik muammolardan biridir. Bu jarayon inson faoliyati natijasida, xususan, chiqindilar va issiqxonaga ta'sir etuvchi gazlarning ko'payishi bilan bog'liq. Iqlim o'zgarishi natijasida global harorat oshib, qurg'oqchilik, misli ko'rilmagan to'fonlar va dengiz darajasining ko'tarilishi kabi hodisalar yuz berishi mumkin. Iqlim o'zgarishi nafaqat tabiiy resurslarga, balki inson salomatligiga ham salbiy ta'sir ko'rsatmoqda, shuning uchun bu masalaga jiddiy e'tibor qaratish zarur.

Kalit so'zlar: Moddalar, atmosfera, ekologik, integratsiya, ekologik.

ENVIRONMENTAL PROBLEMS IN THE CASE OF CLIMATE CHANGE

Akmalova Mashhura Ikrom's daughter
31 Teacher Biologist Teacher
akmalovamashhura9498@gmail.com

Annotation: Climate change is now one of the most pressing environmental problems. This process is due to the increase in the gas, in particular, waste and gases, particularly the waste and greenhouse. As a result of climate change, the global temperature will increase, such as drought, unprecedented stations and rising sea levels can occur. Climate change has a negative impact not only of natural resources, but also human health, so it is necessary to pay serious attention to this issue.

Keywords: substances, atmospheric, ecological, integration, ecological.

KIRISH

Iqlim o'zgarishi zamonaviy dunyoda ekologik muammolar orasida eng jiddiy va tez rivojlanayotgan masalalardan biridir. U global darajada odamlar, tabiat va iqtisodiyot uchun keng ko'lamli ta'sirlar keltirib chiqaradi. Iqlim o'zgarishi asosan issiqxona gazlarining atmosferaga chiqarilishi, energiya iste'moli va barqaror bo'lmagan qishloq xo'jaligi amaliyotlari natijasida yuzaga keladi. Bu borada issiqxona gazlarini kamaytirish va ekologik toza texnologiyalarga o'tish juda muhimdir. Iqlim o'zgarishi natijasida ko'rinadigan qurg'oqchilik, tabiiy ofatlar, va ekotizimlarning ishdan chiqishi kabi oqibatlar odamlar hayotini bevosita yo'qotadi. Shuning uchun bu muammoni hal etish va iqlim o'zgarishiga qarshi kurashish jamiyatimiz haqida bevosita qayg'urish va harakat qilishni talab qiladi

So'nggi global sovutish 110 ming yil avval sodir bo'lgan. Taxminan 14 ming yil avval butun sayyorani asta-sekinlik bilan isitish boshlandi. Shimoliy yarim sharning ko'pchiligini qoplagan muzliklar eriy boshladi va yiqilib boshladi. Tabiiyki, bularning hammasi kechada emas edi. Juda uzoq vaqt davomida sayyora kuchli harorat o'zgarishi bilan silkinib ketdi, muzliklar keyinchalik rivojlanib, keyin yana qaytib ketdi. Bularning hammasi Jahon okeanining darajasiga ta'sir qildi.

Ko'pgina tadqiqotlar davomida olimlar iqlimga qarab, Holosenni bir necha vaqtga bo'lishga qaror qilishdi. Taxminan 12-10 ming yil avval muzliklar tushib ketdi, postglacial davr keldi. Evropada tundra yo'qolib ketdi, uning o'rniga qayin, qarag'ay va tog' o'rmonlari paydo bo'ldi. Bu vaqt Arktik va subarctik davr deb ataladi. Shundan keyin boreal yosh davom etdi. Taiga yana shundoqqina tundrani itarib yubordi. Janubiy Evropada keng tarqalgan o'rmonlar paydo bo'ldi. Ayni paytda iqlim asosan salqin va quruq edi.

Taxminan 6 ming yil oldin Atlantika davri boshlandi, bu davrda havo iliq va nam bo'lib, zamonaviydan ancha issiq edi. Bu vaqt butun Holosenning iqlim optimasi deb hisoblanadi. Islandiya hududining yarmi qayin o'rmonlari bilan qoplangan. Evropa ko'plab issiqlik muhabbatli o'simliklarda ko'paygan. Shu bilan birga, mo'tadil o'rmonlar miqdori shimolga juda yaqin edi. Barents dengizining qirg'og'ida qoramtir ignabargli o'rmonlar o'sib chiqdi va tog'a Cape Chelyuskinga yetib keldi. Zamonaviy Sahara hududida savannah bor edi va Chad ko'lida suv sathi zamonaviy 40 metrdan yuqori edi. Keyinroq iqlim o'zgarishi ro'y berdi. Taxminan 2 ming yil davom etgan sovuq zarba bo'ldi. Bu vaqt subboreal deb nomlanadi. Alaska, Islandiya tog' tizmalarida, Alp tog'larida muzliklar paydo bo'ldi. Manzaralari ekvatorga yaqinlashdi. Taxminan 2,5 ming yil avval zamonaviy Holosenning so'nggi davri - Quyi Atlantika. Ushbu davrning iqlimi salqin va g'ayritabiiy holga aylandi. Tup maysalar paydo bo'lishga kirishdi, tundra asta-sekin o'rmonlar ustiga ura boshladi va o'rmonlar - cho'lda. Taxminan 14 asrdan boshlab iqlimning sovishi boshlanib, XIX asrning o'rtalariga qadar davom etgan kichik muzlik davriga olib keldi. Ayni paytda, muzlik buzg'unchilari Shimoliy Evropa, Islandiya, Alaska va Andes tog' tizmalarida qayd etilgan. Dunyoning turli burchaklarida iqlim sinxronlashtirilmadi. Kichik muzlik davrining boshlanishi sabablari hali ham noma'lum. Olimlarning taxminlariga ko'ra, vulqon portlashlari va atmosferada karbonat angidrid konsentratsiyasi pasayishi tufayli iqlim o'zgarishi mumkin.

Global isishning oqibatlari keng qamrovli bo'lib, muzliklarning erishi, dengiz sathining ko'tarilishi va oldindan aytib bo'lmaydigan ob-havo sharoitlarini o'z ichiga oladi. Bu o'zgarishlar tez-tez va kuchli issiqlik to'lqinlari, qurg'oqchilik va bo'ronlar kabi halokatli oqibatlarga olib kelishi mumkin. Natijada yuzaga keladigan ekologik o'zgarishlar ekotizimga bir qator salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin, jumladan, biologik xilma-xillikning yo'qolishi va turlarning yo'q bo'lib ketishi.

Global iqlim o'zgarishining oldini olish yo'llari:

1. Qayta tiklanadigan energiya manbalariga o'tish:

Quyosh, shamol, gidroelektr, geotermal va biomassa kabi qayta tiklanadigan energiya manbalariga o'tish iqlim o'zgarishini yumshatishdagi eng muhim qadamdir. Bu manbalar barqaror, nol yoki kam issiqxona gazlari chiqindilarini ishlab chiqaradi va uzoq muddatda iqtisodiy jihatdan samaralidir.

2. Uglarod chiqindilarini kamaytirish:

Uglarod chiqindilarini kamaytirishga energiya samaradorligini oshirish, kam uglarodli transport variantlaridan foydalanish va chiqindilarni minimallashtiradigan va mahsulotlar qayta ishlangan yoki qayta ishlangan aylanma iqtisodiyotni qo'llash kabi bir nechta vositalar orqali erishish mumkin.

3. O'rmonlarni qayta tiklash va o'rmon xo'jaligi:

O'rmonlarni qayta tiklash va o'rmonlarni boshqarish atmosferadagi karbonat angidrid va boshqa issiqxona gazlarini o'zlashtirishga yordam beradi va tabiiy resurslarni saqlashga yordam beradi. Daraxtlar ekish, o'rmonlarni muhofaza qilish va barqaror dehqonchilik amaliyotini targ'ib qilish atmosferadagi karbonat angidrid miqdorini kamaytirishga yordam beradi.

4. Barqaror iste'mol namunalari:

Bir martalik ishlatiladigan plastmassalardan foydalanishni kamaytirish, organik dehqonchilik usullarini qo'llash va oziq-ovqat chiqindilarini kamaytirish kabi barqaror iste'mol modellarini targ'ib qilish ham iqlim o'zgarishini yumshatishga yordam beradi. Iste'molchilarni uglarod chiqindilarini kamaytiradigan va barqarorlikni ta'minlaydigan turmush tarzini qabul qilishga undash kerak.

Issiqxona effekti orqali ortiqcha issiqxona gazlari atmosferada issiqlikni ushlab turadi, bu esa sayyorani isishiga olib keladi. Bu yer yuziga shinam adyol qo'yishga o'xshaydi, lekin yozning issiq kunida uni echishni unutish. Iqlim o'zgarishi sayyoramiz uchun halokatning domino efektiga o'xshaydi. Haroratning ko'tarilishi, ekstremal ob-havo hodisalari va dengiz sathining ko'tarilishi biz guvoh bo'layotgan oqibatlarining faqat bir qismidir. Bu xuddi ona tabiat bizni qilmishlarimiz haqiqatidan uyg'otish uchun skovorodkasi bilan yuzimizga urgandek.[2] Bu ta'sirlar faqat atrof-muhit uchun yomon emas; ular bizning iqtisodiyotimiz, sog'lig'imiz va umumiy farovonligimizga ham ta'sir qiladi. Kuchli bo'ronlardan tortib biologik xilmaxillikning yo'qolishiga qadar, iqlim o'zgarishi hech kim bilan aralashishni istamaydigan bezori kabidir.

XULOSA

Iqlim o'zgarishi ekologik muammolar orasida eng muhim va zamonaviy tahdidlardan biri hisoblanadi. Bu jarayon insoniyat va tabiat uchun jiddiy oqibatlar keltirib chiqaradi, jumladan, qurg'oqchilik, tabiiy ofatlar va biologik xilma-xillikning kamayishi. Muammoni hal qilish uchun global hamkorlik, barqaror energiya

manbalariga o'tish, ishlab chiqarish va iste'mol jarayonlarini ekologik jihatdan toza qilib tashkil etish zarur. Har bir inson iqlim o'zgarishi bilan bog'liq masalalarga e'tibor berib, o'z ekanligini his qilish va amaliy harakatlar orqali ta'sir ko'rsatishi muhimdir. Shunday qilib, iqlim o'zgarishiga qarshi kurashish nafaqat bir davlatning, balki butun dunyo jamiyatining burchi hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ochilova B. Tabiatdan foydalanish bu insonning maqsadga muvofiq yo'naltirilgan faoliyati sifatida. Falsafa va huquq №4, 2007, b-60
2. Mustafoyev S., O'rinov S., Suvonov P. Umumiy ekologiya. O'zbekiston yozuvchilar uyushmasi. Adabiyot jamg'armasi nashriyoti. Toshkent-2006, b-10-11
3. Ergashev A., Ergashev T. Ekologiya, biosfera va tabiatni muxofaza qilish. T.: «Yangi asr avlodi», 2005, b- 262-263
4. E.Usmonov. Ekologik munosabatlarning globallashuvi. Jamiyat va boshkaruv. Ilmiy-siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy, ma'anviy tarixiy jurnal. Toshkent, 2007, №2, 89-90-bet.